

heidsdatum van de gehanteerde vormgeving is door de tijd onleesbaar geworden, zodat het hele festival zich lijkt af te spelen in een parallel universum dat niets met de werkelijkheid van doen heeft.

Symptomatisch voor het ziektebeeld van deze voorstellingen die lijden aan een oubollig theaterperspectief zijn de stijlbreuken. Het is alsof de realiteit niet buitengesloten kan worden, maar tegen wil en dank binnensijpelt door de barsten en groeven van een achterhaald realisme. De hardnekkige genre-conventie moet op die momenten plaats ruimen voor een expressionistisch aandoende, meer suggestieve theatertaal. Maar meer dan pogingen om een opvoering een verhullend modern kleedje aan te meten zijn dit niet. De onoprechtheid en de machteloosheid waarmee deze elementen binnengehaald worden, ontmasker je moeiteloos als geposeerd engagement. De lege ruimte, het spel op de grens tussen speler en toeschouwer, de introductie van een verteller - het zijn allemaal trucjes om een vale encenering een hedendaags kleurtje te geven.

Hoop

De enige hoop in dit desolate landschap bood de slotvoorstelling door Theater Argus. In een regie van Stef De Paepe brachten zij met *Het Misverstand* van Albert Camus, een werk dat alleen al op tekstueel niveau sterk verschilde van de andere stukken. Deze tekst kan opgevat worden als een filosofisch traktaat, belichaamd door de mythische personae die de handeling dragen. Dit gegeven maakt het stuk niet makkelijker om te spelen. Vooral het gevaar van een gratuite anekdotiek zoals gehanteerd door de overige deelnemers is groot. Zo een gemakkelijksoplossing zou *Het Misverstand* reduceren tot een licht verteerbare fait divers, een triviaal misdaadverhaal in een hotel. Hier echter boorde de regie een vervreemdende acteerstijl aan die de tekst in een ritualiserend, mythisch kader plaatste. Op deze manier werd geprobeerd de gelaagdheid van het stuk op te sporen. In een zoektocht naar de kern werd alle overtollig ballast overboord gegooid en het spel tot een absoluut minimum herleid.

Dergelijke invalshoek mag dan wel de tekst op het voorplan plaatsen, het markante verschil met de andere opvoeringen ligt in de drijfveren achter deze benadering. Hier geen overgave aan de tekst

vanuit een onmacht deze te verwerken, maar vanuit een bewuste keuze in de omgang ermee. Uit de aanpak sprak de spanning van zoeken zonder de volledige route op voorhand vast te leggen in functie van een vermeend einddoel. Dat het onderweg kan mislopen, komt meer op rekening van het risico dan dat het te wijten is aan een keuze voor fantasieloze zekerheden. Zo werd zwaar geïnvesteerd in een symboliek die *Het Misverstand* wou plaatsen tegen de achtergrond van de Griekse tragedie. Niet de symboliek op zich was irrelevant, maar de al te expliciete uitwerking ervan stond haaks op de subtiliteit waarmee de tekst voor de rest werd benaderd. Het stremde bovendien de dramatische evolutie in het stuk, zodat de globale voorstelling toch niet kon blijven boeien. De encenering van *Hedda Gabler* door Toneelkring Rembert slaagde erin de aandacht gemiddeld langer vast te houden dan de overige voorstellingen, al dient gezegd dat dit gezelschap op zeker speelde en braaf binnen de veiligheid van een realistisch-naturalistische conventie bleef.

Braakliggend land

Het uiteindelijke juryverslag maakte het publiek niet veel wijzer. De jury, homogeen samengesteld uit éminences grises, had het over een festival van jonge regisseurs. Van deze jonge garde verwachtte de Raad der Wijzen dat zij de fakkel van het Landjuweel zouden overnemen. Van de gespeelde voorstellingen werd enkel de tekstkennis en de dictie van de acteurs, of beter het gebrek eraan, als criterium aangehaald. De aanwezigen tasten dus in het duister omtrent de motiveringen van de jury. Zelfs de theatermakers krijgen pas enkele maanden later het juryverslag over hun voorstelling toegestuurd. Dan is het festival reeds geconsumeerd en verteerd, het oordeel van de jury lang niet meer aanvechtbaar. Maar dat kan blijkbaar de pret niet bederven, want wat verwacht je tenslotte meer van het Landjuweel dan dat het een winnaar produceert? Niemand heeft behoefte aan confrontatie, zin in openbare discussie of nood aan zelfrelativering. Eenzelfde visie komt naar voor in de houding tegenover de werkwijze van theaterkritiek: kritiek op het amateurtheater dient niet om het bespreekbaar te maken, maar neemt verzachtende omstandigheden in rekening, is vergoelijkend, conserveert het.

Het misverstand, Theater Argus

Wil dit alles nu zeggen dat het amateurtheater niets te bieden heeft en een festival derhalve overbodig is? Neen, zeker niet. Het blijft een stimulans voor het medium zelf en een noodzaak om de dialoog tussen maker en toeschouwer aan te zwengelen. Het amateurtheater kan alleen maar winnen bij een festival dat zich in het hedendaagse theaterlandschap inbedt en dat een forum is rond de vraag naar wat het amateurtheater nu eigenlijk is. Dit wil niet zeggen dat het amateurtheater een laveloze imitatie behoort te zijn van de professionele sector, die evengoed ontgoochelende voorstellingen telt. Pas wanneer het amateurtheater zijn eigenheid ontdekt, kan het braakliggend land tussen beide bezaaid worden op een manier dat elk er de vruchten van oogst.

Win Van Berkel
Kurt Vanhoutte